

raziskovalca za področje zgodovine, usposabljanje štirih pa še teče na področjih sociologije, psihologije, urbanizma in arhitekture ter agronomije.

Za učinkovito izvajanje znanstveno-raziskovalnega dela je od osnovnih faz (zbiranje, razvrščanje, obdelava in analiza) do poročanja o dosežkih, vrednotenja rezultatov in aplikacije potrebna tesna vez med **raziskovanjem in informacijsko tehnologijo**. Publicistični del je na vseh področjih preučevanja, še posebno pa v družboslovju in humanistiki, zaključna in najbolj odmevna, predvsem pa znanstvenemu vrednotenju najbolj izpostavljena faza. Predvsem sodobna tehnologija komunikacij in promocija raziskovalnega dela pa bosta omogočila prodiranje ZRS Koper v mrežo raziskovalnih ustanov in na trg znanja. V sodelovanju z drugimi slovenskimi in tujimi raziskovalnimi institucijami poskuša ZRS Koper ob utrjevanju timskega dela in iskanju zanj najbolj primernih oblik raziskovati novosti, ki še niso bile raziskane. Razvejana založniška dejavnost, izdajateljstvo Glasnika ZRS, soizdajateljstvo znanstvene revije *Annales*, *Acta Histriae* ter Knjižnice *Annales*, predstavlja razširjeno in izredno pomembno dejavnost Središča. Postavitev sodobne informacijsko-komunikacijske mreže in širjenje tehnološke strukture bo omogočilo delovanje založniške enote kot samostojne strukture ZRS Koper, ki bo zagotavljala nemoten pretok informacij o znanstvenih dosežkih domačih raziskovalcev in sodelavcev po Sloveniji in v tujino.

Organiziranje in stimuliranje **mednarodnih konferenc** ter drugih oblik soočanja in preverjanja znanstveno-raziskovalnega dela v slovenskem in mednarodnem kontekstu in seveda širjenje znanstveno-raziskovalnih dosežkov v okviru periodičnih in posebnih publikacij ter tiskanih in drugačnih medijev ponujajo raziskovalni ustanovi sredstva za ugotavljanje kvalitete in mednarodne primerljivosti znanstvenega dela. Med uspešne povezave v okviru posameznih vsebin si ZRS Koper lahko šteje organizacijo osrednjega zgodovinskega dogodka leta 1997 na Primorskem. V sodelovanju z Inštitutom za novejšo zgodovino, Znanstvenim inštitutom Filozofske fakultete v Ljubljani, Inštitutom za narodnostna vprašanja v Ljubljani, Goriškim muzejem in Pokrajinskimi muzejem v Kopru je ZRS pripravil znanstveno konferenco ob 50-letnici Pariške mirovne pogodbe in priključitve Primorske k matični državi Sloveniji.

V letu 1998 je ZRS Koper organiziral dva znanstvena sestanka in dva posveta. Znanstveni sestanek *Josip Agnelletto - slovenski kulturni in politični delavec v Istri in Trstu* smo izvedli pod pokroviteljstvom Urada MZZ za Slovence po svetu v sodelovanju z Odsekom za zgodovino Narodne in študijske knjižnice v Trstu, v sodelovanju z Zgodovinskim društvom za južno Primorsko pa znanstveni sestanek *Protestantizem v Istri - ob 500-letnici rojstva Petra Pavla Vergerija mlajšega*. Posvet *Šolstvo v narodnostno mešanih okoljih in evrop-*

ski integracijski procesi smo organizirali v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za šolstvo, ob dnevu oljk pa so raziskovalci s področja oljkarstva organizirali posvet z naslovom *Sredozemsko kmetijstvo in oljkarstvo*.

V letu 1999 je bil organiziran posvet *Vino in vinska trta v arheologiji*, v sklopu praznovanj 5. obletnice delovanja ZRS Koper pa znanstvena konferenca *Čast: istovetnost in dvoumnost pravne prakse* ter drugi posvet *Sredozemsko kmetijstvo in oljkarstvo*.

V sklop širjenja znanstvenih dognanj in izkušenj v okolje sodi tudi ustrezna promocija **mladinskega raziskovanja** po šolah, vključno z usposabljanjem mentorjev ter usklajevanjem raziskovalne dejavnosti v različnih okoljih in na različnih področjih življenja in dela.

Dosežki trdega dela zadnjih dveh let so raziskovalcem in vodstvu ZRS Koper potrdili domnevo, da je celostno videnje njihovega raziskovalnega dela v lokalnem, regijskem, nacionalnem in mednarodnem prostoru nepogrešljivo. ZRS Koper lahko postane za Slovenijo preizkusni vzorec alternativnega slovenskega raziskovalnega dela v okviru manjših, za nacionalno usmeritev referenčnih enot, ki bodo s svojo gibkostjo omogočale povezovanje disciplin, se s svojo organiziranostjo odzivale na potrebe okolja in z umestitvijo zunaj prestolnice omogočale večsrediščnost slovenske znanstvene odmevnosti. V tej vlogi je ZRS Koper pomemben dejavnik v okviru evropskih integracijskih procesov. Tudi slovensko znanje se mora vključevati v mednarodno intelektualno in znanstveno sfero, saj obstaja sicer nevarnost, da bo ostalo na ravni prenosnika tujih vedenj in odkritij in sprejemnika zunanjih pobud. Zato sodimo, da je tudi v slovenskem nacionalnem interesu, da se območje Slovenske Istre kot ekonomsko in prometno stičišče vse bolj uveljavlja ne le kot ekonomsko, pač pa tudi kot znanstveno in univerzitetno središče.

Salvator Žitko

10-LETNICA DELOVANJA ZGODOVINSKEGA DRUŠTVA ZA JUŽNO PRIMORSKO

Desetletje 1989-1999 je bilo tako v širšem nacionalnem kot v južnoprimorskem prostoru v mnogočem prelomno in odločujoče. Južnoprimorska regija, zlasti njen istrski del, ki je bil stoletja odrezan od svojega naravnega zaledja in vpet v različne politične sisteme in kulturne tokove, je bil zaradi velikih etničnih, gospodarskih in političnih sprememb v nenehnem iskanju nove identitete in vloge v širšem mediteranskem prostoru. Prebivalstvo, ki se je po velikih migracijah v zadnjih desetletjih v večji meri ustalilo, je za tesnejše zlitje z novim okoljem potrebovalo dodatno izobraževanje, predvsem pa spoznavanje specifičnih oblik zgodovinskega razvoja svojega območja.

Skoraj neizbežno je postalo formiranje društva, ki bi

zlasti na področju humanističnih ved zapolnilo veliko praznino in vrzel, ki jo je bilo čutiti tako na področju znanstveno-raziskovalnega kot vzgojno-izobraževalnega dela.

Če se danes z 10-letne časovne distance ozremo na prve korake Zgodovinskega društva za južno Primorsko, ki je bilo ustanovljeno 2. marca 1989, se domala v celoti potrjuje umestnost in neizbežnost njegove ustanovitve, predvsem pa programske usmeritve. Že v prvih letih delovanja se je pokazala njegova združevalna in povezovalna moč tako znotraj obalnega kot širšega prostora. Z veliko mero prožnosti in interdisciplinarnega pristopa je Izvršilni odbor društva znal in uspel pritegniti k sodelovanju slovenske pa tudi tuje (zlasti hrvaške in italijanske) raziskovalce, ki delujejo v mediteranskem prostoru oziroma se z njim znanstveno in strokovno ukvarjajo.

V sicer razvejani društveni dejavnosti se je že leta 1991/92 izoblikovala težnja po publično-založniški dejavnosti in organiziranju znanstvenih konferenc in simpozijev, ki bi povezali domače in tuje strokovnjake s področja humanističnih ved ter so v naslednjih letih privedli do zelo odmevnih in pomembnih mednarodnih znanstvenih srečanj.

Že z letom 1991 je zaživel interdisciplinarni zbornik *Annales* (Anali Koprškega primorja in bližnjih pokrajin), z letom 1992 pa zbirka monografij *Knjižnica Annales* in zbirka zbornikov *Acta Histriae*.

Z letom 1994 se je v programski zasnovi Analov odprla nova plat, ki se je nakazala v naravoslovni seriji ter je odslej samostojno kot "series historia naturalis" spremljala humanistično-družboslovno serijo ("series historia et sociologia").

Tako zagotovljen koncept je na dovolj razvejan in organiziran način omogočil vključevanje v sfero mediteranskih študij, s tem pa smo nekako presegle dotedanji okvir delovanja na območju srednjeveškega obsega Istre do Postojne ter po Soči navzgor, ki pa je še nadalje ostajal v ospredju raziskovalnega dela.

Prav gotovo je bila za nadaljnje delo in rast društva, ki od samega začetka ni imelo ustreznih delovnih pogojev, ustanovitev Znanstveno-raziskovalnega središča Republike Slovenije Koper decembra 1994 odločujočega pomena. Iz organizacijskih in vsebinskih razlogov se je v vodstvu Zgodovinskega društva namreč že ob začetku izdajanja znanstvene periodike in organiziranju mednarodnih konferenc čutila potreba po delni institucionalizaciji dejavnosti in dvigu na višjo znanstveno raven. Kot najprimernejša oblika sodelovanja z novo nastalim Znanstveno-raziskovalnim središčem se je pokazala oblika soizdajateljstva znanstvene periodike in soorganizacija mednarodnih konferenc, kar je v naslednjih letih omogočilo tako kvantitativno kot kvalitativno rast, Zgodovinskemu društvu pa omogočilo ugodnejše delovne pogoje in povečano aktivnost na drugih področjih, ki jih je prej nehote nekoliko za-

nemarjalo. Zlasti je bila pomembna ustanovitev Šolske sekcije in z njo dejavnosti Pinine akademije ter številne predstavitve znanstvenih ali poljudno-strokovnih del, ki osvetljujejo in obravnavajo ožji prostor Slovenske Istre, Tržaške pokrajine ali pa širši severnojadranski prostor.

Seveda ob letošnjem jubileju ne smemo pozabiti, da je Zgodovinsko društvo s svojo znanstveno periodiko zrastle in se afirmiralo predvsem s pomočjo in podporo Mestne občine Koper ter nekdanje Skupnosti obalnih občin, Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete in številnih sponzorjev, med katerimi je v prvih letih delovanja najvidnejše mesto zavzemala Zavarovalna družba Adriatic, kasneje pa Banka Koper.

Ravno tako ne gre prezreti, da je društvo svojo raziskovalno dejavnost lahko gradilo na že uveljavljenem projektu bivše Obalne raziskovalne skupnosti "Kultura na narodnostno mešanem območju slovenske Istre", društvu pa so bili pri prvih korakih v oporo strokovni nasveti in konkretna pomoč Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani (zlasti Zgodovinskega inštituta Milka Kosa) ter zamejskih ustanov: Narodne in študijske knjižnice - Odsek za zgodovino in Slovenskega raziskovalnega inštituta iz Trsta.

Svojo uspešno rast je Zgodovinsko društvo zasnovalo tudi na sodelovanju s kulturnimi ustanovami obalnega prostora, predvsem s Pokrajinskim muzejem, Pokrajinskim arhivom in Osrednjo knjižnico v Kopru ter Pomorskim muzejem "Sergej Mašera", Medobčinskim zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine ter Morsko biološko postajo v Piranu.

Intenzivni mednarodni stiki so društvo povezali z znanstvenimi in kulturnimi ustanovami sosednje hrvaške Istre in sosednje Italije, predvsem z Oddelki za zgodovino univerz v Trstu, Benetkah in Vidmu, v zadnjih letih pa je bilo ob nekaterih skupnih raziskavah in projektih vzpostavljeno tesno sodelovanje z "Accademia dei Concordi" iz Roviga.

Ob desetletnici so bili na 12. občnem zboru 22. oktobra 1999 izvoljeni tudi novi organi društva. Za predsednika je bil za 4 leta ponovno izvoljen Salvator Žitko, izvršilni odbor pa po novem sestavljajo: Salvator Žitko, Flavij Bonin (podpredsednik), Darko Darovec

(tajnik), Aleksej Kalc, Darjenka Mihelič, Vida Rožac Darovec in Tomo Šajn. Člani *nadzornega odbora* so Radovan Cunja, Leon Marin in Julij Titl, *častnega razsodišča* pa Leander Cunja, Janez Kramar in Nadja Terčon.

Na pragu novega tisočletja lahko Zgodovinsko društvo za južno Primorsko z zadovoljstvom in ponosom zre na prehojeno pot, hkrati pa v sodelovanju z Znanstveno-raziskovalnim središčem v Kopru ter kulturnimi in znanstvenimi ustanovami obalnega ter širšega prostora z optimizmom gradi in razvija svoje poslanstvo in dejavnost.

Mirko Jurkić

THE FOUNDING AND THE ACTIVITIES OF THE ZAGREB UNIVERSITY INTERNATIONAL CENTRE OF CROATIAN UNIVERSITIES IN ISTRIA

The passing of a new Law on Universities and Higher Education Institutions enabled the Zagreb University to realize an idea conceived in 1991, namely to establish international centres in Istria and in Dubrovnik that would contribute to the University's co-operation with similar institutions abroad. In 1992, professor Marijan Šunjić, Rector of the University, founded the International Centre of Croatian Universities in Istria (ICCU). The implementation of this idea was not confined to one spot, so that parts of the Centre were established at different locations on the Istrian Peninsula (Pula, Motovun, Brijuni, Medulin).

The Secretariat of the ICCU, headed by its Director Mirko Jurkić, was established in Pula. It developed a project of opening research centres devoted to different disciplines (architecture, art history, archaeology, medicine, law, sociology, psychology, agronomy, sea biology) and elaborated a plan of their activities in Istria. So far, two international research centres have been founded, in Motovun and in Medulin.

The Motovun research centre, devoted to art history, architecture, and medicine, became operational in October 1993. It is composed of the Architectural Studies Centre (directed by B. Kincl), the International Research Centre for the Late Roman Period and the Middle Ages (directed by M. Jurković), and the International Publishing Centre (directed by M. Jurkić). The Motovun centre has an auditorium and laboratories, and its apartment and hotel facilities can accommodate up to 70 participants. Since 1994, about 40 conferences, summer schools, workshops, seminars, undergraduate and post-graduate courses were held there, organized by Croatian and foreign faculties and institutions of higher learning.

Every year in July and August, the Architectural Studies Centre holds an international summer school on architecture. It specifically focuses on the architectural heritage of Istrian rural and urban areas, investigating

possible solutions for its conservation and reconstruction. The Centre has collected a vast quantity of data on the building techniques in Istrian towns in different stylistic periods, which can be used for the elaboration of appropriate revitalization models. Every year, the Centre also prepares a thematic exhibition devoted to Croatian architectural heritage in general.

The International Research Centre for the Late Roman Period and the Middle Ages developed from the Department for Art History at the Faculty of Philosophy in Zagreb (it was founded by M. Jurković and I. Fisković). Most similar European centres are specialized in one historical period, either the Late Antique, the Middle Ages or the Byzantine period. Departing from the conviction that none of these periods can be sufficiently explored if they are treated as isolated phenomena, the Motovun Centre adopted an integral approach to their historical continuity. On the other hand, the Centre is very conveniently located since the Istrian Peninsula, as a historical crossroads, was exposed to manifold artistic influences. This gradually perishing cultural heritage, built from the Late Roman period to the Middle Ages, shows European influences as well as autochthonous Istrian elements. The purpose of the Research Centre is to explore the most important sacral and secular buildings, thus completing the knowledge on this subject, and to present its results to the relevant scientific communities in the country and abroad. The two so far organized international conferences ("Transition from the Late Roman period to the Early Middle Ages", 1994; "Tradition and innovation in the Late Middle Ages, 13th - 15th C", 1995), interesting findings of sacral architecture remains and stone sculptures (e.g. church near Bale), and the four published volumes of the periodical "Hortus Artium Medievalium" form the basis for the future activities of the Research Centre.

The International Publishing Centre was founded with the aim to facilitate the exchange of publications with Croatian and foreign institutions and to undertake projects in the fields of natural and social sciences. Due to certain financial restrictions, however, the Centre was not able to fully implement the planned activities.

The Brijuni-Medulin Centre, devoted to archaeology, natural and cultural heritage protection, and music, became operational in December 1994, when the International Research Centre for Archaeology was established (founded by Marin Zaninović and Vesna Girardi-Jurkić). Southern Istria with the Brijuni Islands is rich with known but still insufficiently explored archaeological and cultural heritage. The purpose of the IRC for Archaeology is to gather experts from relevant fields and to facilitate exchange among them by organizing scientific conferences and establishing co-operation with European and American universities. Further goals are to conduct archaeological field researches, to set up a comprehensive data base for the elaboration of archaeological and historical